

TEMATIKAI EGYSÉG: BEVEZETÉS A BIBLIA VILÁGÁBA

1. TESTVÉRI KÖZÖSSÉGBEN VAGYOK

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPOZÁS

(Felhasznált irodalom:

Goppelt, L.; Az Újszövetség teológiája, Budapest, 1992, A Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya.

Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.)

A Biblia Istene közösségteremtő Isten. A Szentírásban úgy jelenik meg, mint teremtő Atya. Kilépve önmagából megalkotja az embert. Teremtésének alapvetően társas kapcsolatot kínál. Istenképességünk azt is jelenti, hogy Vele kapcsolatban lehetünk. Ez a kapcsolat az édenkerti történet szerint közvetlen, és az élet teljességét kínálja. Az ember az Istennel való kapcsolatban lehet teljes ember. A bűnesetben megromlott ez a kapcsolat, de Isten szándéka az, hogy az embert újra eljuttassa erre a teljességre. Keresi és megszólítja az emberiséget, egyes embereken (ősatyák), egy választott népen (zsidóság, Mózes, törvény), végül Fián, Jézuson keresztül.

Az ember nemcsak az Istennel való kapcsolatra, hanem a másik emberrel való kapcsolatra is teremtett. Amikor Isten embert formált, férfit és nőt alkotott. („*Nem jó az embernek egyedül...*” 1Móz 2,18) A férfi és a nő párosa lett a nagy közösség alapja. A Szentírás reális képet fest a közösségek (család, barátság, csoport, nép) életéről, szól a közösség áldásairól is és az együttélés nehézségeiről, kihívásairól is. Isten a közösségnek törvényeket és szabályokat adott, hogy az Isten és ember, és az ember-ember közötti szeretetkapcsolatot megvédje.

Az újszövetségi közösségben a tagok egymás közötti kapcsolatának a legfontosabb jellemzője: testvéri. A keresztség sákramentumában való részesülés összekapcsolja a hittanosokat egymással és azokkal, akik szintén részesültek benne.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A gyermek ebben a korosztályban már ismeri a családi, az óvodai és az iskolai közösséget. Ezekben a közösségekben keresi a helyét. Naponként szembesül a család és a csoport szabályaival. A családjához erős érzelmi szálak kötik, az iskolai csoporthoz kevésbé erősek, de keresi a helyét a csoportban. Számára a csoporthoz tartozás a közös tevékenységet jelenti (közös tanulás és játék). A csoport egy-egy tagjához barátság fűzheti, de gyakoriak lehetnek a súrlódások is.

Általában nincs tartós kötődés a gyermekek között, de a szociometriai mérések azt mutatják, hogy a kisebb csoportos társas alakzatok állandóak, de a tagok változnak. A csoportba tartozás elsősorban külső jegyek motiválják, sokszor ajándék-érdek szerint alakul. Fontos szempont az is, hogy van valamilyen közös jegy, ami a csoportot összeköti. A lelkipásztor, hittanoktató lehetősége, hogy a csoport minden tagjának fontosságára rámutasson, és segítse azt, hogy a csoporttagok belső tulajdonságait is értékeljék a többiek.

A másodikos gyerekekre jellemző az is, hogy ismerik az iskolai csoport szabályait, sok mindent elsajátítottak az iskolai alkalmazkodás normarendszeréből. Ez a felnőttek normarendszeréhez való alkalmazkodás formálódását jelenti.

A közösségről, amelynek tagja, nincsenek elvont fogalmi meghatározásai. Igazi közösségi létre még nem, csak csoportlét megélésére képes.

Ebben a leckében megpróbáljuk a gyermekben tudatosítani, hogy az egyházhoz is tartozik, ez pedig a református egyház. Számára ez a konkrét kézzel fogható gyülekezetet, vagy annak egy részét, pl. gyermekcsoportot jelenti. Hasonló társas kapcsolódási pont lehet a templomhoz és a gyülekezethez köthető személyek. A templom vagy gyülekezeti terem olyan közösségi tér lehet a gyermekek számára, ahol a társas kapcsolataik felerősödhetnek.

Az órán a csoporthoz tartozás tudatosításán túl, megismertetjük velük az egyház, konkrétan a gyülekezeti, templomi viselkedés elemi szabályait, szokásrendjét. Szeretnénk ezt úgy tenni, hogy a gyermekek vonzóan találják a gyülekezetet, a templomot.

A hittanoktatónak különös figyelemmel kell kísérnie és segítenie azokat a gyermekeket, akik számára ez lesz az első találkozás a gyülekezet templomával. (szokásrend, illem, feszültség, szorongás oldása)

A tankönyv rajzai nemcsak az ideális, jól működő közösségi létre akarnak példát és mintát adni, hanem a lecke számol a csoportkapcsolatok nehézségeivel is, úgy, hogy közben igyekezzenek konfliktus-megoldási tanácsokkal is segíteni gyerekeknek. A cél tehát nem csupán az, hogy a gyermek vágyjon egy jó közösség után. Fontos, hogy a maga részéről felismerje azt, amit ő maga tehet azért, hogy az aktuális közösségeiben a kapcsolatok jól működjenek.

Tantervben található célkitűzés

Az évkezdő óra közösségépítő játékok segítségével azt a tapasztalatot kívánja megerősíteni és tudatosítani, hogy Isten gyermekeként egy közösségben élnek a többiekkel. E mellett cél a csoport összhangjának erősítése, a testvéri közösségre való rámutatás, ahol lehetőség van a nyitottság, őszinteség, elfogadás és befogadás megtapasztalására és gyakorlására.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

Minimum	Optimum
<ul style="list-style-type: none"> • Ismerje fel a tankönyvi szereplő jeleneteket és segítséggel mondja el, hogy miről szólnak. • Ismerje fel segítséggel a tankönyvi képek alapján a gyermekek egymáshoz való viszonyát, alkosson róla véleményt. • Ismerje a hittanórán alkalmazott szabályokat, tudjon egyet megfogalmazni. • Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, éneklésben, imádkozásban. 	<ul style="list-style-type: none"> • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudja megfogalmazni a tankönyvi tematikus kép jeleneinek lényegét és fogalmazza meg néhány mondatban. • Ismerje fel és tudja megfogalmazni a tankönyvi képeken ábrázolt kapcsolati problémákat, és tudjon ezekre pozitív megoldásokat javasolni. • Ismerje a hittanórán alkalmazott szabályokat, tudja felsorolni azokat. • Vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, éneklésben, imádkozásban.

ÓRAVÁZLAT–JAVASLAT

Fő hangsúly: Közösségben lenni jó!

Értelmi cél: A csoport szabályainak és normáinak a tudatosítása.

Érzelmi cél: A vonzó társas kapcsolatok tapasztalatainak és készségeinek a feltárása, az órán való érzelmi átélése.

Pragmatikus cél: Arra való bátorítás, hogy a gyerek akarjon aktívan részt venni a csoport közösségében.

Óra fő része	Javaslatok	Módszertani javaslatok, Taneszköz
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Játék: Kinek dobtuk a labdát? A játék menete: <ul style="list-style-type: none"> • A csoport kört alkot. • A dobó kiválaszt valakit, és odadobja neki a labdát. A kapó továbbdobja, és a dobás után hátrateszi a kezét. • A következő dobó csak azokat választhatja, akiknek a keze elől van. • Az utolsó dobás után a feladat az, hogy megismételjék a labdadobás sorrendjét. • Többször is megismételhetjük. • A játék végén megbeszéljük, hogy tudtak-e egymásra figyelni, esetleg a játékban a társaiknak segíteni.	A játék célja, hogy a gyerekek a labda dobásának sorrendjét megfigyeljék, és meg tudják ismételni azt. Megbeszélés szempontjai: – Hogyan érezted magad a csoportban? – Hogyan működött a csoport?
Feldolgozási javaslat	1. feladat Közös feladatértelmezés <ul style="list-style-type: none"> • egyéni munka (min. 10 perc) • értékelés (megerősítő, bátorító) A beszélgetés irányvonalai: – Saját családi struktúra, közös tevékenységek, az ezekhez kapcsolódó érzelmi kötődések, szűkebb család, tágabb család, domináns szabályok a családban. – A hittanoktató foglalja össze a hasonlóságokat és a különbségeket. – A közös játékhoz fűződő érzelmi kötődések, barátságok, baráti és rokonszenvi kötődések-ki mit tesz a barátság megőrzéséért. – Játékszabályok fontosságának tudatosítása. – Hittanoktatói összegzés, szabálytudat erősítése. – Az osztály/csoport szabályrendszerei. (házirend, saját szabály) A hittanoktató tudatosítja a szabályokat.	Beszélgetés a képek alapján csoportmunka Tankönyv egyéni néma olvasás, megfigyelési szempont: ismeretlen szavak, fogalmak értelmezése, esetleges magyarázata, közös hangos olvasás vélekedések, érzések, gondolatok

	<p>Tankönyvi szöveg-feldolgozási javaslat:</p> <p>„Együtt lenni jó! A családdal, barátainkkal, osztálytársainkkal jó együtt lenni, mert szeretjük egymást. Néha előfordul, hogy haragszunk egymásra és veszekedünk. Aztán kibékülünk. Vigyázni kell a kapcsolatainkra. Isten is azt akarja, hogy békében és szeretetben éljünk.”</p> <p>Beszélgetés a tankönyvi képek alapján (6. old.):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Csoportalkotás (4 fő) – azonos képek segítségével • A képek értelmezése, véleményalkotás, vélemények megosztása egymás között • Kik tartoznak össze a képen? • Honnan látszik, hogy összetartoznak? • Hogy érzik magukat egymással? • Csoportonként egy gyerek prezentálja • A hittanoktató összegzése <p>Beszélgetés a tankönyvi képek alapján (7. old.)</p> <p>Feladattár</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ugyanazokban a csoportokban folyik a munka tovább. • Adjatok tanácsot a szereplőknek! • A jól működő csoport legalább egy szabályát fogalmazzák meg a gyerekek és prezentálják. • A hittanoktató megerősítve, kiegészítve tudatosítja azokat. Fontos, hogy a hittanoktatónak a korosztályhoz mért teljesítményelvárásai legyenek! <p>Kapcsolódó feladat: 4. feladat</p> <p>Isten azt szeretné, hogy vigyázzunk egymásra! A képeken helytelen tetteket látsz. Javítsd ki őket a megfelelő mondatokkal! Kösd össze az összetartozókat! Egy képhez több mondat is tartozhat. Képek elemzése a hittanoktató segítségével (lehetséges segítő kérdések) Mit ábrázolnak a képek?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mi történik? • Mi az oka? 	<p>egyénekenkénti meghallgatása. (A konfliktusok megbeszélése során is a konfliktuskezelésre fókuszáljon a hittanoktató!) Az elhangzottak összefoglalása: A konfliktusok sokszor elkerülhetők és mindig megoldhatók, ha nem az indulataink irányítanak bennünket.</p> <p>Problémafelvetés Erkölcsei ítéletalkotás a kiközösítés, figyelmetlenség, agresszivitás, csúfolódás romboló hatással van egy csoportra, a befogadás, elfogadás, figyelem, és békére való törekvés viszont a csoportot építi. Az utóbbi viselkedésformák segítenek abban, hogy mindenki jól érezze magát a csoportban Differenciáltan kezelje a hittanoktató a gyerekeket!</p>
--	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> Hogyan oldanád meg? (Keresd meg a megfelelő mondatot, kösd össze a képet és a mondatot!) <p>Közös ellenőrzés, értékelés</p>	
Házi feladat	Színezd ki az 1. feladatot!	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

TKEI és TKGY 6. o.

A képen látható:

Tematikus idilli kép: ház, ház előtt asztal, körülötte férfi, nő, kamasz. Fa, a fán hinta, rajta hintázó gyermek. Körben álló gyermekek játszanak, három fiú két lány. Pad, idős néni, mellette bot, talán nagymama, aki unokáját hívja magához. Nyár lehet, a kisgyermek félmeztelen.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez:

Balról jobbra haladva nézegessük a képet.

- Kiket, miket látsz a képen?
- Mit csinálnak a gyermekek?
- Mit játszhatnak a körben lévő gyermekek?
- Ismersz körjátékokat? Soroljátok fel! Kinek melyik a kedvence?
- Ki az, akinek otthon is van hintája?
- Kik ülnek az asztalnál és mit csinálnak?
- Mit mondhat a nagyfiú a szüleinek?
- A nagymamának mi a feladata?
- Miért van botja?
- Milyen az időjárás? Honnan tudod?
- Kik a te barátaid, akikkel együtt szoktál játszani?
- Miért jó a családdal együtt lenni? Mit érzel ilyenkor?
- Miért nem jó egyedül lenni?

TKEI és TKGY 7. oldal

A képen látható:

Az előző oldal szövegéhez kapcsolódó szituációt ábrázoló plakátszerű grafikák. Táblakép illúzióját kelti. A képek gombostűvel vannak felaggatva a táblára. Az első kép: kiközösítés, a második a segítség elmulasztása, harmadik veszekedés, negyedik gúnyolódás, kinevetés.

Javaslat:

Négy csoport szervezése, mindegyik csoport egy-egy képről meséljen, adjon címet minden csoport a ráeső képnek. Válaszkeresés: Hogyan lehet jóra változtatni a képen látható eseményeket?

Instrukció a képolvasáshoz:

Első kép:

- Kiket látsz a képen?
- Mi történhetett?
- Miért áll magában a kislány?
- Miről beszélgethetnek ott hárman?
- Mit érezhet a magányos kislány?
- Mit mondanál neki? Miért?

- Mit mondanál a három lánynak? Miért?
- Történt-e már ilyen eset veletek? Mit tettetek?

Második kép:

- Kiket látsz a képen?
- Mit csinál a kisfiú?
- Mit csinál a felnőtt?
- Mi történhetett?
- A kisfiúnak mi volt a fontosabb?
- Miért nem segített felszedni a kiborult almákat?
- Mit érezhetett az, akinek nem segített a fiú?
- Te mit tettél volna a helyében?
- Történt-e veled hasonló esemény? Mit tettél? Miért?

Harmadik kép:

- Mi történik az erdőben?
- Miért verekednek a fiúk? Mit éreznek? (Figyeld meg az arcukat, mozdulataikat!)
- Ki leselkedik a fa mögött?
- Miért nem avatkozik bele a fiúk verekedésébe?
- Mit mondana nekik, ha kibújna a fa mögül és odamenne hozzájuk?
- Hogy lehetne kibékíteni őket? Mit kellene tenni, hogy abbahagyják?
- Te mit mondanál a leselkedő fiúnak?
- Mit javasolnál a verekedőknek?

Negyedik kép:

- Mi történt az ajtóban álló gyermekkel?
- A többiek hogy viselkednek? Nézd meg mind az öt tanulót!
- Te hogy viselkednél, ha ebben az osztályban lennél?
- Mit mondanál a törött karú gyermeknek?
- Mit tudnál mondani az osztály tanulóinak?

2. Játék: Az a közös bennünk...

A gyerekek sétálnak a teremben, hangjelzésre párokat alkotnak. Legalább 2 közös dolgot kell keresni egymásnak. Miután minden pár elmondta, újabb séta, de ezúttal 3 gyerek alkot egy csoportot, és 3 közös dolgot kell találni. Végül 4 gyereknek kell 4 dolgot találni.

Megbeszélés: Hogyan lehet közös dolgokat találni? Miért jó, hogy nemcsak különbözünk, hanem hasonlítunk is? Isten miért teremtett bennünk közös dolgokat?

3. Játék: Együtt kiáltjuk

A játék elején egy tetszőleges (rövid) csoportalkotós játékkal öt 3-5 fős csoportokat hozunk létre. Kártyákkal, amelyeken például 3-5 féle állat, ruha, étel, játék stb. van. A gyerekeknek rá kell jönnie, hogy milyen szabály (hasonlóság) alapján alakulnak a csoportok. Ha megtalálta a sajátját, a 3-5 féle lapból kiválasztja a csoport azt, a szót, amelyik mind a három kártyára illik (állat, virág stb.) Ha megegyeztek, a tanár jelzésére egyszerre kiáltják az állat, étel, ruha szavakat.

4. Játék: Együtt visszük

Az osztályt 4 fős csoportokra osztjuk. Minden csoport kap egy kendőt és 1-2 üres kindertojást vagy pingpong labdát. A feladat az, hogy minél hamarabb vigye el a csoport a megjelölt egyik helyről a másikra a kendőn egyensúlyozva a kindertojásokat/labdákat úgy, hogy minden csoporttag a kendő egy-egy csücskét megfogja. Ha leesik a földre a tojás vagy a labda, akkor adjunk lehetőséget arra, hogy újra megpróbálják.

Megbeszélés: Mire volt szükség ahhoz, hogy sikerüljön együtt elvinni a tárgyakat egyik helyről a másikra? Hogyan lehet elkerülni azt, hogy a szállítandó tárgy leessen? Hogyan lehet segíteni egymásnak abban, hogy ne essen le a labda?

5. Imádságra nevelés: Három dolog

<p>Három dolog</p> <p>a) Témagyűjtés Nézzétek meg a 6. oldal alján lévő képet! Soroljatok fel 3 olyan dolgot, amit megköszönhetünk Istennek!</p> <p>b) Imádság szövegének megfogalmazása Foglaljuk ezeket mondatba! (Hittanoktató felírja a táblára.) Köszönjük Neked, Istenünk...</p> <p>c) Imádkozzuk el hangosan, közösen! (Ha túl sok a javaslat, több imádságot is megfogalmazhatunk.)</p>	műfaj	hála
	megfogalmazás	közös
	imádkozás	közös
	csoport felosztása	nagycsoport
	kapcsolódás	TKEI és TKGY 6. o.
	hely	óra közepe vagy vége
	fejlesztési terület	<ul style="list-style-type: none"> • imádság szövegének megfogalmazása kortársi élethelyzethez kapcsolódva • közös hangos imádság
hittanosok	<ul style="list-style-type: none"> • imádsághoz témát neveznek meg • szóban fogalmaznak • hangosan imádkoznak 	
hittanoktató	<ul style="list-style-type: none"> • ír • megfogalmazásban segít • vezeti a közös imádságot 	
eszközök	<ul style="list-style-type: none"> • munkáltató tankönyv • tábla 	

5. Imádságra nevelés: Mi történjen?

Mi történjen?

a) Csoportbontás

(2-3 fős kiscsoport, szimpátia vagy ülésrend alapján).

b) Témagyűjtés

Nézzük meg a 7. oldalon lévő képeket, és találjuk ki, hogy mi történhetett! (A képelemzési és szövegelemzési módszertani segédletben olvasható kérdések segítenek.)

c) Imádság szövegének a megfogalmazása

Minden kiscsoport kap egy fénymásolt feladatlapot, amelyen egy képet és egy megkezdett imádságmondatot találnak. A tagoknak írásban kell együtt befejezni.

d) A kiscsoportokból egy hittanos felolvassa az imádságot.

Mindenki együtt ráfeleli: Ámen.

műfaj	kérő
megfogalmazás	kiscsoportos
imádkozás	közös
csoport felosztása	2-3 fős kiscsoport
kapcsolódás	TKEI és TKGY 7. o.
hely	óra közepe vagy vége
fejlesztési terület	<ul style="list-style-type: none"> • imádság szövegének megfogalmazása kortársi élethelyzethez kapcsolódva • közös „Ámen” gyakorlása • a helyes magatartás megfogalmazása a helytelennel szemben
hittanosok	<ul style="list-style-type: none"> • írásban, kiscsoportban fogalmaznak • hangosan imádkoznak
hittanoktató	<ul style="list-style-type: none"> • megfogalmazásban segíthet a kiscsoportoknak • vezeti a közös „Ámen.”-t
eszközök	<ul style="list-style-type: none"> • munkáltató tankönyv • fénymásolt feladatlap

Fénymásolható feladat:

1. csoport: Fejezzétek be együtt írásban az alábbi mondatot! (sárga tű)

Mennyei Atyánk! Segítsd abban, hogy ne történjen meg olyan, hogy mi valakit

.....,
hanem ..... Ámen.

2. csoport: Fejezzétek be együtt írásban az alábbi mondatot! (zöld tű)

Mennyei Atyánk! Segítsd abban, hogy ne történjen olyan, hogy valaki

.....,
hanem ..... Ámen.

3. csoport: Fejezzétek be együtt írásban az alábbi mondatot! (piros tű)

Mennyei Atyánk! Segítsd abban, hogy ne történjen olyan, hogy valakik

.....
hanem..... Ámen.

4. csoport: Fejezzétek be együtt írásban az alábbi mondatot! (fehér tű)

Mennyei Atyánk! Segítsd abban, hogy ne legyen olyan, hogy valaki

....., és a többiek.....,
hanem..... Ámen.

6. A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv: 395. dics. Isten szívén

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 162. Isten nevét dicsérem